

d'una família burgesa que va arribar a la ciutat de Terrassa al segle XIX. Va estudiar Farmàcia, però va combinar aquesta professió amb la literatura: sobretot escriu versos, i en algun cas escriu obres de teatre, com és el cas que ens ocupa. Ve d'una família força conservadora i això es veu plasmat a les seves obres de teatre, també a la que tenim transcrita en aquesta obra: *La muller que fa per casa*.

Tant les tres obres de Marinelló Bosch com l'obra de Ventalló són comèdies de costums catalans, situades en ambients rurals i amb situacions amoroses en què els protagonistes han de lluitar perquè el seu amor pugui esdevenir fructífer.

Finalment el tercer autor, Josep Roca i Roca (1848-1924) és l'autor que menys vinculat està a la nostra ciutat, ja que va passar llargues temporades de la seva vida a Barcelona, però va ser una persona molt destacada en les lletres catalanes: va ser periodista, va escriure a diversos diaris i revistes tant catalanes com de l'estranger, i escriptor, tant en vers com d'obres teatrals. Va ser una persona molt compromesa políticament, d'ideologia republicana. En aquest text es recull la seva obra *La passió política*.

Aquesta és una de les seves primeres obres i a diferència de les obres dels altres autors és un text molt compromès políticament. És una paròdia del text de *La tragèdia de la passió i mort de Nostre Senyor Jesucrist* atribuïda a Fra Antoni de Sant Jeroni (1730?-1802). El text agafa els personatges de l'obra original i els canvia per personatges de l'actualitat política del moment. Aquesta obra va despertar molta polèmica i opinions variades.

Els cinc textos que trobarem en el volum són transcripcions literals amb el màxim de fidelitat. Només s'han actualitzat algunes qüestions ortogràfiques, però s'ha intentat conservar l'obra original, per no canviar el sentit

de les paraules, per conservar el recompte sil·làbic i els trets lingüístics de l'època.

Finalment, doncs, us animo que us atreviu a llegir aquesta col·lecció inèdita d'obres de teatre de finals del segle XIX, que us faran gaudir del teatre i la literatura, amb un bon grau d'humor i d'enginy i us donaran l'oportunitat d'entendre com era la societat i la cultura de la ciutat d'Ègara de l'època.

Júlia Pagès

EXPOSICIONS

UNA HISTÒRIA DE RAJOLE: LA COL·LECCIÓ DEL MUSEU DE TERRASSA

Organització: Ajuntament de Terrassa - Cultura, Museu de Terrassa, La Cultura no s'Atura. Coordinació: Domènec Ferran. Comissariat i textos: Gemma Ramos. Exposició temporal.

El Museu de Terrassa torna. I ho fa amb una exposició inesperada: rajoles, enteses des de la seva importància històrica (ens referim al seu context i evolució) i centrant-se en la col·lecció pròpia. Una exposició de petit format certament interessant, almenys des del seu vessant historiogràfic i d'utilitat pública. És capaç de més? Mirem-ho amb detall...

Entrada de l'exposició. *Autoria. Lluís Paloma*

Quan el visitant arriba, el reben els acostumats dos plafons a banda i banda de l'entrada de la Sala Capitular: el de la dreta, que indica on són les diferents exposicions disponibles a l'edifici del Castell-Cartoixa, i el de l'esquerra, que indica només el títol de l'exposició i "exposició temporal" sota una foto en B/N de Terrassa. Primera ruptura amb una tradició d'anys. On és l'acostumat text que sempre havia rebut el visitant, per preparar-lo conceptualment i espiritualment pel que trobaria a dins la sala? Bé, hi és, però només en un plafó dins la sala, entrant a mà esquerra i mirant una mica enrere. I allà sí, hi ha el text (el més llarg de l'exposició amb diferència) i els crèdits: no gaires mans, però sí les suficients per garantir la qualitat de la feina feta.

Sobre l'exposició com a espai, hi ha dues grans àrees, la religiosa i la domèstica, cada una subdividida (no gaire) en petites unitats conceptuals que es complementen. Gairebé totes les rajoles han estat disposades als panells de les parets, amb poques excepcions que, potser pel seu valor econòmic o històric, s'ha considerat preferible mostrar en petites vitrines. Una tercera àrea ha estat dedicada a dos panells més explicatius dedicats a "tècnica" (resum de les tècniques emprades per fer rajoles, amb breus explicacions de cada una i algunes fotos) i a "tipologia" (tipus bàsics de rajoles, fent atenció al seu disseny, forma i utilitat). Aquesta tercera àrea queda una mica arraconada cap al final de la sala a l'esquerra, per la qual cosa hom ha d'estar avisat per no perdre-se-la. De totes maneres, en conjunt és una organització prou adequada.

Sobre el text d'entrada, que aquí col·locarem amb detall, és un refós del text de presentació del catàleg: 1r paràgraf, corresponent al del catàleg; 2n, "El gruix...

anys." –salt a– "Actualment... mostra"; salt d'un paràgraf del catàleg; 3r, tot; 4t, "A finals... Catalunya." –salt a– "Amb tot... període.", i resta omès; 5è, tot; 6è, "A finals... reina.", i només a l'exposició, "A partir de la segona meitat del segle XVI es va abandonant de manera gradual l'herència morisca i es van introduint composicions geomètriques o vegetals. Cal tenir en compte, però, que en centres com Manises o Paterna els dissenys encara tindran una clara influència de l'estètica hispanomusulmana que a poc a poc aniran evolucionant cap a repertoris més naturalistes." –i reprèn– "La policromia... color." –i segueix, lleument reescrit– "Proliferen els grans plafons amb imatges religioses (principalment marededéus i figures hagiogràfiques), escenes profanes i floreres. És molt habitual, al llarg del segle XVIII, trobar frontals d'altar fets amb grans plafons de rajoles. A Barcelona és palesa la influència de la rajoleria holandesa que, al seu temps, pren com a referència la llunyana Xina."; 7è, "Al marge... costos."; 8è, "El segle XIX... arquitectura."; 9è, "A partir... estils."; 10è, "Si bé la majoria de les rajoles que s'utilitzen a Catalunya al llarg de la història són de producció local, també se n'importen dels principals centres productors de la península. Terol, Triana (Sevilla), Manises, Paterna i València (València) i Onda (Castelló), entre d'altres." Dit així és una mica àrid, però almenys ens permet saber com s'han embastat aquests dos textos, dels quals un (el del catàleg) és una ampliació una miqueta més matisada de l'altre (el que obre l'exposició).

Però aquí s'acaben les semblances textuals entre exposició i catàleg. A partir d'aquí, l'única semblança entre els dos és la reproducció de les mateixes rajoles. Els textos han estat completament creats de zero pel que

queda del catàleg. Per què una divergència tan radical? Díficil de dir-ho. És com si s'hagués decidit que l'exposició havia de ser la part divertida i fàcil de pair de la proposta, amb textos generals i força breus que situessin el visitant sense "exigir-li" massa, mentre que el catàleg, amb els textos llargs sobre l'origen de la col·lecció i amb una nul·la subdivisió del catàleg pròpiament dit, preferint comentar cada peça per separat, havia de ser la part densa que havia de contenir tot l'aparat crític. I en aquesta dicotomia s'ha perdut el catàleg o almenys s'ha fet molt més dispers i díficil de detectar alguna informació (per sort breu) que sí que és disponible a l'exposició (principalment la ja esmentada menció a la Xina, més un tros força més substancial sobre les rajoles "d'arts i oficis"). També n'han estat afectades les seccions de "tècnica" i "tipologia", desaparegudes en combat. Almenys, un avantatge del catàleg és que, reproduint fotogràficament unes rajoles no gaire grans i a més no massa abundants, reproduceix aquestes rajoles amb bona mida, cosa que és d'agrair, sobretot per a l'historiador o historiador de l'art que necessita consultar el catàleg en el futur. En aquest aspecte, és dels millors catàlegs del Museu.

Si s'ha de fer una crítica més "artística" de l'exposició final, el que s'ha de dir és que és una exposició funcional, que aconsegueix el seu propòsit de documentar una col·lecció petita i mostrar-la al públic, amb algunes peces força valuoses. Significa això un èxit total? Diguem que en un 90%. No crec que es pretengués més que el que s'ha aconseguit, que no és poc. Ara, una exposició que es pot visitar en no més de deu minuts (potser menys i tot) necessita d'un motiu evident per visitar-la: t'han d'agradar les rajoles. O, almenys, has d'estar en plena tesina universitària. Per al visitant casual és una exposició

una mica mínima, i això pot fer total la diferència.

El comentari podria acabar aquí... o no? Una peculiaritat de l'espai expositiu a la Sala Capitular és que al final de la sala s'hi pot observar una cosa que no són rajoles... o sí? Bé, un entremig. Per alguna raó (que esperem que no fos simplement evitar que l'exposició es veiés massa buida), els organitzadors han decidit que una part important de la proposta seria instal·lar un parell de taules, una d'elles amb cadires i llapis de colors, i alguns fulls amb una proposició díficil de rebutjar: que dibuixem, completament al nostre arbitri, una proposta de rajola per al segle XXI. Els resultats seran penjats durant uns quants dies al fons de la sala i llavors recollits i escanejats per incloure'ls en la versió virtual de l'exposició a la web del Museu de Terrassa a partir del març de 2015. Inevitablement, moltes de les "rajoles" així realitzades han estat fetes per nens i nenes d'escoles. Però no totes: també n'hi ha d'adults, i uns quants. I alguna proposta és de vàlua, tant pel nivell artístic (aparentment, el proper Mark Rothko sorgirà d'una escola terrassenca, de debò) com per pura i potent lògica (què pot ser més del segle XXI que grapar en un dels papers una targeta informàtica PCI?). I pels dubtes, qui escriu admet que va entretenir-se vint minutets a fer una rajola més...

Lluís Paloma Sánchez

EL ROSTRE, L'INSTANT I EL LLOC. JOANA BIARNÉS: PIONERA DEL FOTOPERIODISME. Organitza: Ajuntament de Terrassa - Cultura. Comissaris: Cristóbal Castro, Mónica Carabias Álvaro i Francisco García Ramos. Sala Muncunill, del 6 de setembre al 2 de novembre de 2014.